Кино. Театр.
Музей.
Причастие.
Сифат кылым.

Причастие
Сифат ҡылым

Причастие (сифат ҡылым) совмещает в себе одновременно признаки глагола и признаки имени прилагательного. Оно представляет собой глагольно-именную форму.

В башкирском языке причастие имеет формы трех времен: настоящего, прошедшего, будущего.

Временные формы причастий *Сифат ҡылымдың заман формалары*		
Время ***Заман***	**Особенности** ***Үҙенсәлектәре***	**Примеры** ***Миҫалдар***
Ни эшләй?) Настоящее время *хәҙерге заман* Что делает?	образуется присоединением к имени действия (исем ҡылым) аффиксов *-сы/-се*	***йырлаусы*** (ҡыҙ) ‘поющая (девочка)’ ***һөйләүсе*** (кеше) ‘рассказывающий (человек)’
Ни эшләгән?) Прошедшее время *үткән заман* Что сделал?	образуется присоединением к основе глагола (нигеҙ ҡылым) аффиксов *-ған/-гән, -ҡан/-кән*	***ҡайтҡан** (кеше)* ‘вернувшийся (человек)’ ***эшләгән** (егет)* ‘работающий (парень)’ ***киткән** (автобус)* ‘ушедший (автобус)’
Будущее время *киләсәк заман* **Ни эшләр?** **Ни эшләйәсәк?** **Что будет делать?**	образуется присоединением к основе глагола (нигеҙ ҡылым) аффиксов *-асаҡ/-әсәк, -ыр/-ер, -ар/-әр, -р, -аһы/-әһе*	***киләһе** (ҡунаҡ)* ‘(гость,) который должен приехать’ ***үтәсәк** (поезд)* ‘(поезд,) который должен проехать’ ***эшләйәсәк*** (эш) ‘предстоящая (работа)’

Настоящее время/Хәҙерге заман (Ни эшләй?) –сы/-се
йырлау, ҡарау, уҡыу, сығыу, әйтеү, ҡарау
Прошедшее время/үткән заман (Ни эшләгән?) –кан/-кән-ған/-гән
сығыу, әйтеү, ҡарау, йырлау, ҡарау, уҡыу
Будущее время/киләсәк заман(Ни эшләр? Ни эшләйәсәк?)- асаҡ/-әсәк,-ыр/-ер,-ар/-әр/-р, -аһы/-әһе
йырлау, ҡарау, уҡыу , сығыу, әйтеү, ҡарау

Преобразовать глаголы в причастия в настоящее времени, прошедшем и будущем.
Написать полные предложения. Подчеркнуть причастия. Перевести на русский язык.

Ҡара
бара
йырла
уҡы
һөйлә

Как нужно находить в предложении причастие:
1.Задать слову смысловой вопрос:
Йырлаусы(ни эшләүсе?) ҡыҙ бик матур ине.
2. Найти в приведенном слове аффикс причастия:
Йырлау – **сы**
3. Определите от какой части речи оно образовано:
если слово образовано от имени существительного, то причастием не является :
йырсы кыҙ/ певица/ девушка певица (кем?)

- Кер үтүкләүсе Марат керҙе яндырған. Марат, гладивший белье прожег .
- Иҙән йыуыусы Зәлифә апа һыуҙы түккән. Моющая полы тетя Залифа, пролила воду.
  Компьютерҙа эшләүсе студент клавиатураға сәй түккән. Работающий за компьютером студент пролил на клавиатуру чай.
- Телефон куйыусы кеше, иҙәнде бысыратҡан. Человек ставящий телефон наследил на полу.
- Бала караусы кыҙыкай йоҡлап киткән. Девушка, присматривающая за ребеноком заснула.

СЛОВАРЬ-ҺҮҘЛЕК

Аш- суп, еда
Кер- белье
Иҙән- полы

Ҡайтыусы- вернувшийся
Йырлаусы- поющий
Үтеүсе- проходящий

1. Сәхнәлә йырлаусы ҡыҙ матур күлдәк кейгән.

2. Һөйләүсе кеше биҡ тулҡынлана ине.

3. Театрда эшләйәсәҡ эш күп әле. 4. Экскурсиянан ҡайтыусы уҡыусылар

1. В театре еще много предстоящей работы.
2. Поющая на сцене девушка одела красивое платье.
3. Говорящий человек очень волновался.
4. Ученики возвращающиеся из экскурсии.

1

2

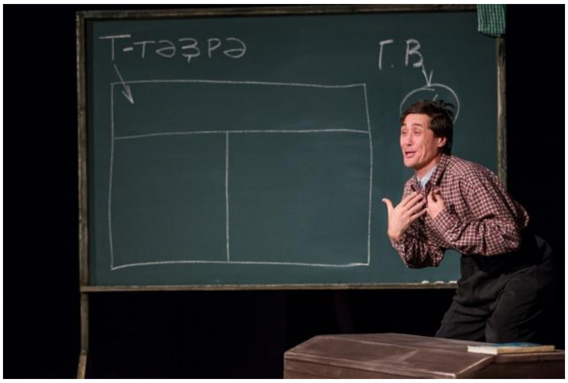

3

4

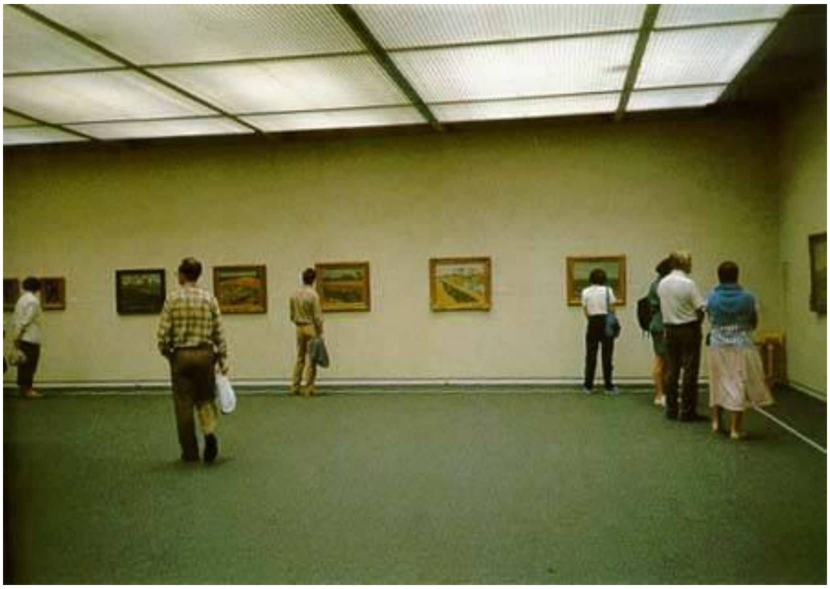

5

6

7

Картина смотрящий человек

Билеттарҙы проверяющий кеше.

Сәхнәлә выступать актер.

О.Ханов, йырлаусы, уйнаусы(ни эшләүсе?) актер.

Февраль айы ап-аҡ бурандары менән генә түгел, ә театрҙың республикабыҙ ҡала һәм ауылдары буйлап уҙғарылған ҡышҡы гатролдәре менән дә үҙенсәлекле. Шуны ла билдәләргә кәрәк, быйылғы гастролдәр планы бик бай. Айҙың тәүге яртыһында, йәғни 10 февраль көнө Стәрлетамаҡ концерт – театр берләшмәһендә «Ҡаһым түрә» (Б.Бикбай, Х.Иргалин, режиссеры -О.Ханов, төп ролдә - Башҡортостандың халыҡ артисы Азамат Ғафаров) драмаһы уйнала. Был күренеш үҙе үк ҙур ваҡиға. Сөнки күләмле сәхнә әҫәрен заманса, масштаблы декорациялары менән гастролгә алып сығыу йыш күҙәтелмәй, Стәрлетамаҡ тамашасыһы был йәһәттән бик тә бәхетле.